

Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen opetussuunnitelma

SUOMALAIS-VENÄLÄINEN KOULU

Sisällys

1. Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen opetussuunnitelma	3
1.1. Suomalais-venäläisen koulun tehtävä ja toiminta-ajatus	3
1.2. Esiopetuksen tehtävä	3
1.3. Esiopetuksen toteuttaminen	3
1.4. Koulun kieliohjelma esiopetuksessa	4
1.5. Oppilaaksioton periaatteet	5
2. Suomalais-venäläisen koulun esiopetus	5
2.1 Esiopetuksen tehtävä yleiset tavoitteet	6
2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua	7
2.3 Arvoperusta	7
2.4 Oppimiskäsitys	8
2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	8
3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri	11
3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	11
3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa	13
3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa	13
4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet	16
4.1 Monipuoliset työtavat	16
4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	16
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet	17
4.3.1 Ilmaisun monet muodot	18
4.3.2 Kielen rikas maailma	19
4.3.3 Minä ja meidän yhteisömme	19
4.3.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni	20
4.3.5 Kasvan ja kehityn	21
4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	22
4.5 Suomalais-venäläisen koulun suomen ja venäjän kielen sisällöt ja tavoitteet	22
4.5.1 Suomi äidinkielenä	22
4.5.2 Suomi toisena kielenä	24
4.5.3 Venäjä äidinkielenä	26
4.5.4 Venäjä vieraana kielenä	28
5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki	30
5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	30
5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana	31
5.3 Yleinen tuki	32
5.4 Tehostettu tuki	33

5.5 Erityinen tuki.....	35
5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	38
6. Oppilashuolto	40
6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö	40
6.2 Oppilashuoltoryhmät.....	40
6.3 Yhteisöllinen oppilashuolto	41
6.4 Yksilökohtainen oppilashuolto	41
LIITE: Kaavio Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollosta.....	45

1. Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen opetussuunnitelma

1.1. Suomalais-venäläisen koulun tehtävä ja toiminta-ajatus

Suomalais-venäläinen koulu on valtion yleissivistävä oppilaitos, jonka tehtävänä on antaa esiopetusta, perusopetusta, lukiokoulutusta ja lisäopetusta voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti. Koulussa voi olla aamu- ja iltapäivätoimintaa ja muuta toimintaa. Tästä toiminnasta voidaan tarpeen mukaan periä maksu.

Suomalais-venäläinen koulu on kielikoulu, jonka erityisenä koulutustehtävänä on venäjän kieleen ja kulttuuriin painottunut opetus. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille ja opiskelijoille tavanomaista venäjän perusopetusta ja lukiokoulutusta laajemmat tiedot ja taidot venäjän kielessä ja kulttuurissa.

Koulun opetuskieli on suomi. Opetusta annetaan myös venäjän kielellä tässä opetussuunnitelmassa määriteltävällä tavalla. Venäjän kielellä on keskeinen asema sekä oppiaineena että opetus- ja toimintakielenä.

Oppilailla on mahdollisuus saavuttaa hyvä ja monipuolinen venäjän kielen taito ja venäläisen kulttuurin tuntemus sekä hyvä yleissivistys turvallisessa ja innostavassa oppimisympäristössä. Koulu toimii Suomessa venäjän opetuksen asiantuntijakouluna tarjoten palveluja opettajille ja oppilaille, kuten esimerkiksi täydennyskoulutusta sekä venäjän kielen opiskeluun ja venäläiseen kulttuuriin liittyviä tapahtumia.

Koulu tekee yhteistyötä venäjän kielen opetusta järjestävien tahojen kanssa Suomessa, Venäjällä ja Euroopassa, järjestää opintomatkoja ja ottaa vastaan vieraita.

1.2. Esiopetuksen tehtävä

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Suomalais-venäläisen koulun esiopetus suunnitellaan niin, että lapsella on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan kaksikielisessä oppimisympäristössä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksen lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Esiopetus muodostaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rinnalla lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toiminta suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävänä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

1.3. Esiopetuksen toteuttaminen

Suomalais-venäläinen koulu järjestää yhden lukuvuoden mittaista esiopetusta. Opetus toteutetaan sille laaditun opetussuunnitelman mukaisesti. Esikoulun opetussuunnitelman on kirjoitettu valtakunnallisen esiopetuksen perusteiden pohjalta. Opetussuunnitelma on valmistettu yhteistyössä esiopetuksen henkilökunnan kanssa. Huoltajat voivat antaa palautetta esiopetuksesta vanhempainilloissa ja keskusteluissa opettajan kanssa. Palautetta voidaan kerätä myös kyselyillä. Palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Suomalais-venäläisen koulun johtokunta on hyväksynyt opetussuunnitelman kokouksessaan 8.6.2016. Esiopetuksen opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016.

Esiopetuksen oppilaat saavat ilmaiset oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittavan oppilashuollon. Lapsille tarjotaan jokaisena esiopetuspäivänä täysipainoinen, maksuton ateria.

Suomalais-venäläisen koulun yleiset turvallisuuteen ja järjestykseen sekä oppilashuoltoon liittyvät ohjeet koskevat myös esiopetusta. Tällaisia ovat esimerkiksi oppilashuoltosuunnitelma ja pelastussuunnitelma. Koulussa toimivat Helsingin kaupungin kuraattori- ja psykologipalvelut ovat esiopetuksen käytössä. Esikoululaisten kotikunta on vastuussa neuvolapalvelujen järjestämisestä.

Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa Suomalais-venäläisen koulun perusopetuksen opetussuunnitelmassa kuvattuja kasvatuskeskusteluja esiopetukseen soveltuvalle tavalla.

1.4. Koulun kieliohjelma esiopetuksessa

Oppilaiden kielitausta vaikuttaa koulun kieliohjelmaan ja opetuksen tarjontaan. Suomenkielisille oppilaille opetetaan venäjää vieraana kielenä. Venäjänkielisille oppilaille opetetaan venäjää äidinkielenä ja suomea toisena kielenä. Kaksikielisille oppilaille opetetaan suomea ja venäjää äidinkielenä. Esiopetuksen alkaessa määritellään lapsen kielitaidon ja kielellisen taustan perusteella, annetaanko lapselle venäjä äidinkielenä vai venäjä vieraana kielenä -opetusta ja suomi äidinkielenä vai suomi toisena kielenä -opetusta. Näin menetellään myös oppilaan pyrkiessä kouluun perusopetuksen eri luokille.

Opetusjärjestelyt suunnitellaan niin, että suomen kielellä ja venäjän kielellä annettu opetus muodostavat kokonaisuuden. Tavoitteena on lapsen äidinkielen kehitys ja tämän kehityksen turvaaminen sekä oppimisen maksimoiminen vieraalla kielellä.

Esi- ja alkuopetuksessa äidinkieleltään suomenkieliset oppilaat muodostavat oman opetusryhmänsä ja äidinkieleltään venäjänkieliset oppilaat oman opetusryhmänsä. Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen kielellinen tausta sekä suomen ja venäjän kielen taito. Näin pystytään paremmin turvaamaan lapsen äidinkielen oppiminen ja kehittyminen, mikä on erityisen tärkeää tässä ikävaiheessa. Samoin kaksikielinen opetus pystytään hyödyntämään tehokkaammin.

Kolmannelta luokalta alkaen opetusryhmät muodostetaan sekaryhmiksi, joissa eri oppiaineita opetetaan suomen ja venäjän kielellä. Oppilaan oman äidinkielen opetus sekä venäjä vieraana kielenä tai suomi toisena kielenä -opetus jatkuvat omassa ryhmässä.

Koulun esiopetuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia kahdella kielellä. Tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Venäjän tai suomen kieli ei ole pelkästään opetuksen kohde, vaan arjen toiminnan kieli.

Esiopetuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja jossa ne kehittyvät vähitellen opettajan mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Lapsia kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Tavoitteena on valmius jatkaa opiskelua molemmilla kielillä Suomalais-venäläisen koulun perusopetuksessa.

Lapsia ja huoltajia kuullaan päivittäisessä toiminnassa ja heidän ehdotuksensa otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan vuosisuunnitelmaa laadittaessa ja päivittäisen toiminnan järjestelyissä. Opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain ja sitä päivitetään ja kehitetään arvioinneista saatujen tulosten mukaan.

Koulu tekee yhteistyötä suomalais-venäläisten päiväkotien ja erityisesti päiväkotikielisen Kalinkan kanssa, lähialueen päiväkotien sekä pääkaupunkiseudun päiväkotien kanssa. Opetussuunnitelmatyön yhteydessä

on erityisesti kiinnitetty huomiota siirtymä- ja nivelvaiheiden yhteistyön kehittämiseen. Yhteistyötä tehdään esikoulun kehittämiseksi Helsingin kaupungin ja muiden kaupunkien koulujen ja opetustoimen kanssa.

Opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosisuunnitelmasta tiedotetaan huoltajille ja sidosryhmille koulun kotisivuilla ja tiedotustilaisuuksissa sekä vanhempainilloissa. Huoltajia tiedotetaan esiopetukseen liittyvistä asioista tarvittaessa myös venäjän kielellä.

1.5. Oppilaaksioton periaatteet

Oppilaaksiotto Suomalais-venäläisen koulun esiopetukseen

Suomalais-venäläisen koulun esiopetukseen haetaan kirjallisella lomakkeella tammikuussa sinä vuonna, kun lapsi täyttää 6 vuotta. Koulun rehtori tekee päätöksen oppilaan ottamisesta koulun esiopetukseen, ja huoltajalle lähetetään päätös esiopetuksen oppilaaksi ottamisesta.

Valinnan perusteena on hyväksytty soveltuvuuskoe. Mikäli soveltuvuuskokeen läpäisseitä lapsia on enemmän kuin voidaan ottaa, valinnan perusteena käytetään seuraavia kriteereitä tässä ilmoitetussa järjestyksessä:

- koulussa jo opiskelevien sisarukset
- Suomalais-venäläisen koulun kannatusyhdistyksen ylläpitämistä päiväkodeista tulevat lapset
- arvonta

Oppilaaksiotto suomalais-venäläisen koulun 1.luokan oppilaaksi

Suomalais-venäläisen koulun ensimmäiselle luokalle haetaan kirjallisella lomakkeella helmikuussa sinä vuonna, kun lapsi täyttää 7 vuotta. Koulun rehtori tekee päätöksen oppilaan ottamisesta kouluun, ja huoltajalle lähetetään päätös ensimmäisen luokan oppilaaksi ottamisesta.

Valinnan perusteina käytetään seuraavia kriteereitä tässä ilmoitetussa järjestyksessä:

- koulun omassa esiopetuksessa opiskelleet oppilaat
- oppilaalla on valmius ymmärtää sekä suomea että venäjää ja opiskella kahdella kielellä koulun erityisen tehtävän ja tavoitteiden mukaisesti; tämä arvioidaan ko. kielten ymmärtämistä ja kielellistä valmiutta mittaavalla testistöllä.
- koulussa jo opiskelevien sisarukset

Suomalais-venäläisessä koulussa ei järjestetä erityistä tukea eikä koulu näin ollen ota oppilaaksi lapsia, joiden on jo varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen aikana arvioitu tarvitsevan erityistä tukea.

2. Suomalais-venäläisen koulun esiopetus

Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin.

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta. Huoltajilla on mahdollisuus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetuksen soveltuvuuskokeeseen ilmoittautumista Suomalais-venäläisen koulun internetsivuilta. Lapsia ja huoltajia kuullaan päivittäisessä toiminnassa. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille tarjotaan jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen maksuton ateria, ja ruokailutilanne on ohjattu.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa.

2.1 Esiopetuksen tehtävä yleiset tavoitteet

Suomalais-venäläisen koulun esiopetus tarjoaa turvallisen suomen- ja venäjänkielisen kasvu- ja oppimisympäristön. Kaksikielisessä esiopetuksessa ja varhaisessa vieraan kielen oppimisessa oppimisympäristö suunnitellaan niin, että kieli on keskeisessä asemassa. Arjessa kuuluu sekä suomen että venäjän kieli. Oppimisympäristö tukee myös lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Kaikki tavanomaiset arkitilanteet, kuten ruokailu, pukeutuminen, ulkoilu tai askartelu, ovat samalla kielenoppimistilanteita. Lapsi kohtaa päivittäin todellisia ja merkityksellisiä vieraan kielen oppimisessa välttämättömiä vuorovaikutus- ja kommunikaatiohaasteita toimiessaan aikuisten ja lasten kanssa arkisissa tilanteissa.

Keskeistä esikoulun oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet heidän välillään. Näistä ja aikuisten suhtautumisesta lapseen syntyy kasvuun ja oppimiseen vaikuttava ilmapiiri. Esikoulun oppimisympäristössä vallitsee iloinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Se ohjaa lapsen uteliaisuutta, kiinnostusta ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Se tukee monipuolisesti lapsen kasvua, oppimista sekä oman toiminnan arviointia. Suunniteltu oppimisympäristö huomioi lasten erilaiset tuen tarpeet. Se tarjoaa lapselle tilaisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan ja omaan rauhaan.

Ryhmän merkitys esiopetuksessa on tärkeä. Yhdessä toisten kanssa toimiessaan lapsi laajentaa ymmärrystään keskustelujen ja pohdintojen kautta ja saa palautetta omasta toiminnastaan. Ryhmässä lapsi harjoittelee myös avun antamista ja vastuun ottamista. Esiopetuksessa oleellista on myös aikuisen ohjaava kasvatustilanne, jossa lapselle asetetaan rajoja ja lapseen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia.

Suomalais-venäläisen esikoulun sijoittuminen keskuspuiston lähetyville antaa mahdollisuuden luonnossa liikkumiseen ja oppimiseen. Pirkkolan urheilupuisto tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen.

Esikoulun lähellä on myös Kannelmäen kirjasto ja Kanneltalo, joiden tapahtumiin esikoululaiset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan. Hyvät kulkuyhteydet keskustaan antavat lisäksi mahdollisuuden erilaisiin kulttuurikokemuksiin.

Suomalais-venäläisen koulun turvallisessa suomen- ja venäjänkielisessä kouluyhteisössä oppilas kehittyä oppijana ja ihmisenä sekä oppii suvaitsemaan erilaisuutta ja arvostamaan omaa kulttuuria ja vieraita kulttuureja.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia.

Suomalais-venäläinen koulu on yhtenäiskoulu, jossa annetaan esi- perus- ja lukio-opetusta. Pääsääntöisesti kouluun tullaan kuusivuotiaina esiopetukseen. Laadukkaan opetuksen lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytänteet. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa.

Esiopetuksessa noudatetaan kaikkia lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyviä yleistavoitteita. Suomalais-venäläisen koulun laaja-alaisen kaksikielisen esiopetuksen erityistavoitteena on innostaa, tukea ja edistää lapsen varhaista venäjän ja suomen kielen oppimista.

Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Esiopetus on eheytettyä kokonaisopetusta, jossa toiminta on leikinomaista ja havainnollista. Esiopetus antaa valmiuksia opiskeluun ensimmäiselle luokalle. Kaikilla esikoululaisilla on mahdollisuus osallistua päivähoitolain edellyttämään maksulliseen iltapäivätoimintaan.

Hakulomake ja maksuperusteet löytyvät oppilaitoksen internetsivuilta www.svk.edu.hel.fi.

2.3 Arvoperusta

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itsearvoisesta merkityksestä.

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta.

Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin. Työtavoilla on keskeinen vaikutus siihen, mitä ja miten opitaan. Aikuinen tukee oppimista sekä ohjaa lasta tiedostamaan oma oppimisensa ja havaitsemaan, että tämä voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa oppia leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla ja kyselemällä, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Tehtävät kehittävät lapsen kouluvalmiuksia ja pienet työtehtävät lapsen vastuuntuntoa, yhteistyötaitoja ja luovuutta. Lapsi harjoittelee pohtimaan syy-seuraus-suhteita ja tekemään johtopäätöksiä. Työtapojen ja opetusmenetelmien valinnan lähtökohtana ovat lapsi ja lapsiryhmä.

Toiminnassa otetaan huomioon lapsen tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Draamallisessa työtavassa yhdistyvät eri taideaineet, lasten kokemukset ja tietoisuus, joita työtetään yhdessä ajankohtaisen aiheen, sadun tai tarinan pohjalta.

2.4 Oppimiskäsitys

Kasvaminen, kehittyminen ja oppiminen ovat koko ihmisen eliniän kestäviä prosesseja. Lapsi kasvaa ja kehittyi osana yhteiskuntaa, ja hän oppii vuorovaikutuksessa sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen ympäristön kanssa. Esiopetuksessa lapsi oppii toimimalla aktiivisesti, jolloin hän käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta aiempien tietojensa ja oppimiskokemustensa pohjalta.

Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana.

Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle.

Lapsi oppii vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa. Hän käy läpi uusia asioita ja muokkaa niitä omaan maailmaansa ja ajatteluunsa sopiviksi. Oppimisessa korostuvat yhteistyötaidot ja vuorovaikutus. Yhdessä toisten kanssa lapset voivat jakaa tietämystään sekä saada sosiaalista tukea ja apua toisiltaan. Lapsen luontaista tapaa oppia tuetaan, ja opetuksessa otetaan huomioon erilaiset tavat oppia. Kokemusten ja niihin liittyvien pohdintojen avulla lapsi oppii myös uusia käsitteitä.

Oppiminen on kokonaisvaltaista ja siihen liittyvät elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus ovat tärkeitä lapsen myönteisen minäkuvan kehittymiselle. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Oppimisympäristö tukee myös lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laajaalaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Lapset oivaltavat asioita itse tutkimalla, luokittelemalla, mittaamalla, vertailemalla ja arvioimalla. Ajattelu kehittyy leikkien, liikkuen, kokeillen ja toiminnan kautta. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja

kyseenalaistamaan. Lapsi oppii nauttimaan onnistumisen kokemuksista ja toisaalta kestävämpään paremmin epäonnistumista.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Esiopetuksessa musiikki- ja muut taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Kuvia tekemällä, valmistamalla esineitä käsin, musisoimalla, draamaharjoituksilla, tanssimalla ja liikkumalla lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisu harjaantuvat. Lapselle järjestetään mahdollisuuksia taidekokemuksiin ja -nautintoihin ja niistä keskustelemiseen.

Kädentaidot harjoittavat lasta selviytymään jokapäiväisistä askareista. Ne kehittävät hienomotoriikkaa sekä silmän ja käden yhteistyötä. Kuvataidetta opitaan leikin ja tekemisen avulla, lähtökohtana lapsen omat kokemukset ja taidot. Keskitytään kuvan tekemisen perustaitojen opettelemiseen. Rohkaistaan lasta itsenäiseen kuvalliseen ilmaisuun. Lasta ohjataan ja kannustetaan kertomaan havainnoistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan sekä ilmaisemaan itseään monipuolisesti kuvataiteen keinoin. Lapselle annetaan mahdollisuus tutustua erilaisiin materiaaleihin ja niiden käyttöön. Samalla tuetaan lapsen luovuutta, mielikuvitusta ja estetiikan tajua. Tutustutaan myös omaan ja muiden maiden taide- ja käsityökulttuuriin.

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsen terveellisiä ruokatottumuksia tuetaan ja lasta ohjataan hyviin ruokailutapoihin. Toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen sekä välttämään väkivaltaa. Lasta kannustetaan myös omaehtoiseen liikkumiseen. Retkillä lapset oppivat toimimaan turvallisesti liikenteessä.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kвалukutaidon ja medialukutaidon.

Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja.

Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lasta kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lapsen kovalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasta kannustetaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tunteitaan sanoin sekä draaman keinoin, äänenpainoin ja -sävyin, ilmein, elein ja liikkein. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin.

Lapsi tutustuu viestintävälineisiin ja harjoittelee niiden käyttöä. Lapsen kanssa tarkastellaan kuvia ja keskustellaan niiden merkityssisällöistä ja kuvailmaisesta. Lasta ohjataan tutkimaan äänimaailmaa ja musiikin vaikutusta viestinnässä.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita.

Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun. Lapsi harjoittelee yhteiselämän pelisääntöjä ja sitoutumista niihin. Hän sisäistää yhteiskuntamme hyviä tapoja ja ymmärtää niiden merkityksen osana jokapäiväistä elämää. Hän oppii ymmärtämään tasavertaisuutta ja hyväksymään ihmisten erilaisuuden. Lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetti sekä hänen kykynsä ilmaista itseään monipuolisesti vahvistuvat ja kehittyvät. Hän tutustuu eri taidemuotoihin, paikalliseen ja kansalliseen kulttuuriin sekä mahdollisuuksien mukaan myös muihin kulttuureihin.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuuria ohjaavat opetussuunnitelmaan kirjatut arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetuksen tavoitteet. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä. Se vaikuttaa aina lasten kohtaaman esiopetuksen laatuun. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Suomalais-venäläisen koulun esiopetus tarjoaa turvallisen suomen- ja venäjänkielisen kasvu- ja oppimisympäristön. Kaksikielisessä esiopetuksessa ja varhaisessa vieraan kielen oppimisessa oppimisympäristö suunnitellaan niin, että kieli on keskeisessä asemassa. Arjessa kuuluu sekä suomen että venäjän kieli. Oppimisympäristö tukee myös lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Kaikki tavanomaiset arkitilanteet, kuten ruokailu, pukeutuminen, ulkoilu tai askartelu ovat samalla kielenoppimistilanteita. Toimiessaan aikuisten ja lasten kanssa arkisissa toimissaan lapsi kohtaa päivittäin todellisia ja merkityksellisiä vieraan kielen oppimisessa välttämättömiä vuorovaikutus- ja kommunikaatiohaasteita.

Ryhmän merkitys esiopetuksessa on tärkeä. Yhdessä toisten kanssa toimiessaan lapsi laajentaa ymmärrystään keskustelujen ja pohdintojen kautta ja saa palautetta omasta toiminnastaan. Ryhmässä lapsi harjoittelee myös avun antamista ja vastuun ottamista. Esiopetuksessa oleellista on myös aikuisen ohjaava kasvatustapa, jossa lapselle asetetaan rajoja ja lapsen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuuria kehitetään tukemaan kunkin lapsen kasvun kehittymistä omaksi ainutlaatuiseksi yksilöksi sekä yhteisön jäseneksi. Lapsille suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava oppimisen tuki. Lapset kokevat, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteensä ja toimintansa ovat merkityksellisiä.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuina olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Työtavoilla on keskeinen vaikutus siihen, mitä ja miten opitaan. Aikuinen tukee oppimista sekä ohjaa lasta tiedostamaan oma oppimisensa ja havaitsemaan, että tämä voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa oppia leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla ja kyselemällä, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Tehtävät kehittävät lapsen kouluvalmiuksia ja pienet työtehtävät lapsen vastuuntuntoa, yhteistyötaitoja ja luovuutta. Lapsi harjoittelee pohtimaan syy-seuraussuhteita ja tekemään johtopäätöksiä. Työtapojen ja opetusmenetelmien valinnan lähtökohtana ovat lapsi ja lapsiryhmä.

Toiminnassa otetaan huomioon lapsen tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Draamallisessa työtavassa yhdistyvät eri taideaineet, lasten kokemukset ja tietoa, joita työstetään yhdessä ajankohtaisen aiheen, sadun tai tarinan pohjalta.

Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Esiopetuksessa opetuksen tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus ja luoda positiivinen asenne venäjän kieleen ja kulttuuriin sekä luoda lapselle valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä.

Esiopetuksessa korostetaan lapsen aktiivista osallistumista, oivaltamista, innostumista sekä vuorovaikutusta ryhmässä. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen tapa oppia kuulemalla, näkemällä, toistamalla, kyselemällä ja eläytymällä.

Yleistavoitteena on luoda pohjaa vieraan kielen opiskelulle leikinomaisin keinoin turvallisessa ja innostavassa ilmapiirissä. Pääpaino on puhutussa kielessä, jota pyritään kuuntelemaan ja ymmärtämään ja yksilöllisesti taitojen kehittyessä myös tuottamaan. Kieltä havainnoidaan ja siihen tutustutaan eri aistikanavia käyttäen. Lapsi omaksuu kieltä ohjatun leikin, laulujen, lorujen ja riimien avulla. Esiopetuksessa tutustutaan myös pieniin, helppoihin tarinoihin ja satuihin ja niitä käsitellään monin eri tavoin.

Oppisisällöt perustuvat toiminnallisiin, kannustaviin ja hauskoihin toimintoihin, leikkeihin ja tehtäviin. Sanat ja sanonnat opitaan kuuntelemalla, toistamalla ja toimimalla ohjeiden mukaan. Mielikuviin ja lapsen omiin kokemuksiin pohjautuva toiminta innostaa lasta toimimaan omien tietojen ja taitojen mukaisesti.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasta ohjataan huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniastaan. Lapsen terveellisiä ruokatottumuksia tuetaan ja lasta ohjataan hyviin ruokailutapoihin. Toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen sekä välttämään väkivaltaa.

Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan oppilashuollon yhteydessä kuvattuja turvallisuuden liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

Keskeistä esikoulun oppimisympäristössä ovat siinä toimivat ihmiset sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet heidän välillään. Näistä ja aikuisten suhtautumisesta lapseen syntyy kasvuun ja oppimiseen vaikuttava ilmapiiri. Esikoulun oppimisympäristössä vallitsee iloinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Se ohjaa lapsen uteliaisuutta, kiinnostusta ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Se tukee monipuolisesti lapsen kasvua, oppimista sekä oman toiminnan arviointia. Suunniteltu oppimisympäristö huomioi lasten erilaiset tuen tarpeet. Se tarjoaa lapselle tilaisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan ja omaan rauhaan.

Suomalais-venäläisen koulun esiopetus tarjoaa turvallisen suomen- ja venäjänkielisen kasvu- ja oppimisympäristön. Kaksikielisessä esiopetuksessa ja varhaisessa vieraan kielen oppimisessa oppimisympäristö suunnitellaan niin, että kieli on keskeisessä asemassa. Arjessa kuuluu sekä suomen että venäjän kieli. Oppimisympäristö tukee myös lapsen kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi. Kaikki tavanomaiset arkitilanteet, kuten ruokailu, pukeutuminen, ulkoilu tai askartelu on samalla kielenoppimistilanteita. Toimiessaan aikuisten ja lasten kanssa arkisissa toimissaan lapsi kohtaa päivittäin todellisia ja merkityksellisiä vieraan kielen oppimisessa välttämättömiä vuorovaikutus- ja kommunikaatiohaasteita.

Ryhmän merkitys esiopetuksessa on tärkeä. Yhdessä toisten kanssa toimiessaan lapsi laajentaa ymmärrystään keskustelujen ja pohdintojen kautta ja saa palautetta omasta toiminnastaan. Ryhmässä lapsi harjoittelee myös avun antamista ja vastuun ottamista. Esiopetuksessa oleellista on myös aikuisen ohjaava kasvatusta, jossa lapselle asetetaan rajoja ja lapseen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia.

Suomalais-venäläisen esikoulun sijoittuminen keskuspuiston lähetyville antaa mahdollisuuden luonnossa liikkumiseen ja oppimiseen. Pirkkolan urheilupuisto tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Esikoulun lähellä on myös Kannelmäen kirjasto ja Kanneltalo, joiden tapahtumiin esikoululaiset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan. Hyvät kulkuyhteydet keskustaan antavat lisäksi mahdollisuuden erilaisiin kulttuurikokemuksiin.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyö esiopetuksessa

Opettajien ja huoltajien välinen yhteistyö on onnistuneen esiopetuksen perusta. Kasvatukseen liittyvän kumppanuuden tavoitteena on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa.

Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää luoda luottamuksellinen yhteys esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa.

Huoltajille annetaan tietoa esiopetuksen opetussuunnitelmasta, esiopetuksen järjestämisestä, lapsen tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja esiopetuksen väliseen yhteistyöhön sekä esiopetusyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseen. Huoltajille tulee antaa tietoa myös esiopetuksen oppilashuollon toiminnasta sekä esiopetusyksikön toimintamalleista ja tiedottamiskäytänteistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa.

Syyslukukaudella järjestetään vanhempainilta, jossa kerrotaan kouluvalmiuksista ja Suomalais-venäläisen koulun oppilaaksi oton kriteereistä.

Käsiteltäessä yksittäisen lapsen tukea koskevaa asiaa huoltajalle tulee antaa tietoa lasta koskevien tietojen käsittelyyn, tietojensaantiin ja niiden luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvistä kysymyksistä. Huoltajan kanssa tulee käydä läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys lasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Esiopetuksen loppuvaiheessa huoltajalle tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella lapsen koulunkäynnin aloittamiseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista erityistarpeista lapsen opettajien ja oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

Yhteistyö järjestetään siten, että oppilashuollon ja moniammatillisen yhteistyöverkoston avulla lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia voidaan tukea.

Esiopetusvuoden aikana järjestetään vanhempainiltoja, erilaisia tapahtumia, tempauksia ja juhlia, joihin vanhemmat osallistuvat.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Esikoulu kehittää huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Sen lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus että keskinäinen kunnioitus. Syyslukukauden alussa esiluokanopettajat kutsuvat huoltajat koululle vanhempainvartteihin keskustelemaan lapsen työskentelyyn, käyttäytymiseen ja oppimiseen liittyvistä asioista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (Leops) laaditaan yhdessä huoltajan kanssa. Esiopettajilla ja huoltajilla on käytössä Wilma-viestintä yhtenä yhteistyömuotona.

Yhteistyö alkuopetuksen kanssa

Esiluokan- ja alkuopetuksen opettajille järjestetään mahdollisuuksia vaihtaa sisällöllisiä ja menetelmällisiä kokemuksia esi- ja alkuopetuksen välillä. Säännöllisellä ja suunnitelmallisella yhteistyöllä esiopetuksen ja perusopetuksen välillä pyritään turvaamaan jatkumo kasvatusta ja opetustyössä.

Syyslukukaudella suunnitellaan yhteisiä juhlia ja tapahtumia, jotka toteutetaan vuoden aikana.

Kevätlukukaudella arvioidaan opetussuunnitelman toteutumista ja sovitaan yhteisistä tavoitteista.

Toukokuussa järjestetään vanhempainilta koulutulokkaiden vanhemmille ja kouluun tutustuminen tuleville ensimmäisten luokkien oppilaille.

Yhteistyö päiväkotikielitalon kanssa

Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksen ja koulun kannatusyhdistyksen ylläpitämän päiväkotikielitalon yhteistyö on aktiivista. Henkilökunnan yhteisissä tapaamisissa keskustellaan kasvatuksesta ja opetuksen tavoitteista ja toteuttamisesta sekä arvoista. Esiopetuksen ja kielen opettajien kanssa päiväkodin lapsille järjestetään yhteisiä tapahtumia, esimerkiksi nukketatteria.

Vuoden alussa esikoulun ohjaava opettaja kertoo vanhempainillassa Suomalais-venäläisen koulun esiluokkien toiminnasta, hakemisesta ja soveltuvuuskokeesta päiväkotikielisen esikouluikäisten lasten vanhemmille.

Yhteistyö muiden päiväkotien kanssa

Muiden päiväkotien kanssa yhteistyö on pääasiassa tietojen siirtoa ja pyrkimystä hyödyntää aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemiseksi ja tukemiseksi. Yhtenä tiedonsiirron välineenä toimii lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (VaSu).

Yhteistyö esiopetukseen osallistuvan henkilöstön kesken

Esikoulun henkilöstö pyrkii luomaan välittömän ja turvallisen oppimisympäristön kuhunkin opetusryhmään. Luokassa työskentelevät opettaja ja esiluokan ohjaaja, jotka suunnittelevat ryhmän toimintaa.

Vuosittain esiluokanopettajilla on useita suunnittelupäiviä, jolloin he työskentelevät koko vuoden työsuunnitelmaa ja työjärjestystä. Kevään suunnittelupäivien aikana arvioidaan, miten asetetut tavoitteet on saavutettu ja tehdään uusi työsuunnitelma seuraavaa lukuvuotta varten. Samalla muodostetaan uudet esiopetusryhmät.

Opettajien palaverissa käsitellään esiopetukseen liittyviä käytännön asioita ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi suunnitellaan toimintaa ja tapahtumia, joissa eri kulttuureista tulevat vanhemmat tapaavat toisiaan.

Opettajilla ja esiluokan ohjaajilla on kerran kuukaudessa kokous, jossa tarkennetaan jo tehtyjä suunnitelmia ja käsitellään ajankohtaisia asioita.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Kielikoulun esiopetuksessa kielellä on tärkeä merkitys sekä opiskelun kohteena että oppimisen välineenä.

4.1 Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde. Näin kehittyy vähitellen taitoja, joita lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja työtapojen valintaan sekä tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksessa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Lapsen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Arvioinnin avulla lasta kannustetaan ja rohkaistaan yrittämään ja saamaan onnistumisen elämyksiä aktiivisena oppijana ja ryhmän jäsenenä. Arvioinnin kohteena on lapsen kokonaisvaltainen kehitys ja oppiminen. Erityistä huomiota kiinnitetään kielellisten ja sosiaalisten valmiuksien, suullisen ilmaisun, audiovisuaalisen hahmottamisen sekä lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen valmiuksien kehittymiseen.

Arviointitavat ovat monipuolisia. Tärkeimmät arviointi- ja seurantatavat ovat jatkuva havainnointi, kirjaaminen ja keskustelut sekä lapsen että vanhempien kanssa. Arviointi on osa esiopetuksen toimintaa.

Esiopetuksen alkaessa vanhempainvartissa vanhemmat kertovat lapsestaan ja hänen varhaiskasvustaan ja kehityksestään. Arvioinnin välineinä on kysely- ja arviointikaavakkeita, joita käsitellään vanhempien kanssa. Vanhempiin ollaan kiinteässä yhteydessä ja annetaan palautetta lapsen edistymisestä.

Esiopetuksessa kehitetään lapsen itsearviointia. Itsearviointi auttaa lasta tulemaan tietoisiksi omasta oppimisestaan ja tukee minäkuvan kehittymistä. Lapsen kanssa keskustellaan hänen oppimisestaan. Samoin lapsiryhmässä arvioidaan toimintaa yhdessä.

Keväällä vanhemmille annetaan suullinen arvio lapsen kokonaisvaltaisesta edistymisestä esiopetuksessa sekä keskustellaan ensimmäiselle luokalle siirtymisestä.

Esiopetuksessa kootaan lapselle kasvukansio, johon kerätään lapsen töitä sekä aikuisen kokoamia dokumentteja. Kansio antaa monipuolisen kuvan lapsen kasvusta ja kehityksestä.

Lapselle annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Toiminnan arviointi

Opetussuunnitelman ja jokapäiväisen toiminnan arviointi tukee ja edistää työyhteisön hyvää sisäistä vuorovaikutusta ja toimintatapaa. Tavoitteena on luontainen, kasvatuksellinen ja opetuksellinen jatkuva varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja siitä edelleen perusopetukseen.

Opetussuunnitelmaa täydentävän työsuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain lukuvuoden lopussa.

Perusopetuksen kanssa tehdään yhteistoimintasuunnitelma, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Esiopetuksessa arviointi perustuu siihen, miten esiopetuksen yleiset tavoitteet ja mahdollisessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa tai muulla tavoin asetetut lapsen tavoitteet toteutuvat. Arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan ja lapsen vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisprosessin edetessä.

Palautetta annetaan opettajan ja huoltajien sekä mahdollisesti myös lapsen kanssa käytävissä säännöllisissä keskusteluissa. Opettajan tulee yhteistyössä muun henkilöstön kanssa edistää lapsen edellytyksiä itsearviointiin, mikä tukee erityisesti lapsen minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyn jäsentämistä. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä pikemmin kuin vain tavoitteiden saavuttamista.

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheyttävä opetus muotoutuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät toisalta lapsen elämänpiiriin ja toisalta lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin. Eheytetyn opetuksen tavoitteista neuvotellaan yhdessä ja ne tiedostetaan siinä yhteisössä, jossa lapsi elää.

Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä.

Ehyyttämisen monimuotoisuuden tulee ilmetä siten, että eri tiedonalat otetaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon ja niitä tarkastellaan osana kulloinkin valittua kokonaisuutta.

Teemakokonaisuuksien valinnassa pyritään löytämään lapsille merkitykselliset asiat ottamalla heidät mukaan teemojen suunnitteluun.

Ehetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeinen osa. Työtapoja määrittävät opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus. Monipuolisella työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksessa tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä.

4.3.1 Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lasten tuotokset näkyvät oppimisympäristöissä. Opetuksessa hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Esiopetuksen musiikillinen toiminta on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia heidän omista musiikillisista taidoistaan laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Lasten kanssaan havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä.

Lapset tutustuvat sekä suomalaiseen että venäläiseen musiikkikulttuuriin sekä saavat tietoa eri kulttuureista. Suomenkieliset ja venäjänkieliset musiikkituokiot vuorottelevat viikoittain. Joulun ja kevätjuhlat ovat kaksikielisiä.

Esiopetuksessa harjoitellaan käsitöiden tekemistä ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen. Kädentaidot harjoittavat lasta selviytymään jokapäiväisistä askareista. Ne kehittävät hienomotoriikkaa sekä silmän ja käden yhteistyötä. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Työskentelyssä hyödynnetään suomalaisia ja venäläisiä käsityöperinteitä. Lapset suunnittelevat ja valmistavat opettajan ohjauksessa myös pitempiketoisen käsityön.

Esiopetuksessa tuetaan lasten kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opeteltava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen

kohteista lähtien. Kuvataidetta opitaan leikin ja tekemisen avulla, lähtökohtana lapsen omat kokemukset ja taidot. Keskitytään kuvan tekemisen perustaitojen opettelemiseen. Rohkaistaan lasta itsenäiseen kuvalliseen ilmaisuun. Lasta ohjataan ja kannustetaan kertomaan havainnoistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan sekä ilmaisemaan itseään monipuolisesti kuvataiteen keinoin. Lapselle annetaan mahdollisuus tutustua erilaisiin materiaaleihin ja niiden käyttöön.

Lapsia rohkaistaan suulliseen ja keholliseen ilmaisuun monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä ja keholla voidaan leikkiä ja viestiä monimuotoisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun keinoin. Opetuksessa hyödynnetään suomenkielisiä että venäjänkielisiä loruja, runoja sekä lasten kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta ja tanssia.

4.3.2 Kielen rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Lapsen osallistuminen vieraskieliseen esiopetukseen luo perheille oman haasteensa. Vanhempia kannustetaan lukemaan, keskustelemaan ja pohtimaan päivittäin, jotta lapsen tunnekieli kehittyy ja vahvistuu.

4.3.3 Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä ja ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Esiopetuksessa tavoitteena on kehittää valmiuksia kohdata vakaumuksellisia kysymyksiä, jotka liittyvät ihmissuhteisiin, kulttuuri-identiteettiin, ihmisen ja luonnon suhteeseen ja yhteisöön. Opetuksessa käsitellään suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta ja reiluuutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyväntahtoisuutta ja huolenpitoa.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään.

Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lasten kanssa tutustutaan lähiyhteisön esineistöön ja historiaan. Omaan kulttuuriin sen menneisyyteen tutustuminen on tärkeää, jotta lapsi voi ymmärtää muiden tapoja ja tottumuksia. Opetuksessa hyödynnetään juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja.

Lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä.

Lapsilla on mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskokemukseen ja he ymmärtävät, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia.

Eettinen kasvatus on kaikille yhteistä ja sisältyy päivittäiseen toimintaan. Se on tärkeä osa lapsen emotionaalista ja sosiaalista kasvua. Eettisten käsitysten ja taitojen harjoittelu tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, tyttöinä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista.

Kulttuurista katsomuskasvatusta opetetaan kaikille lapsille yhteisenä. Lähtökohtana on tasa-arvoinen, hyväksyvä ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin vakaumuksiin ja kulttuureihin.

4.3.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten kanssa toimitaan tarkoin suunnitelluissa oppimisympäristöissä. Mutta myös muu rakennettu ympäristö ja lähiluonto tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle.

Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja pääättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Matematiikka on tapa ajatella. Sen avulla lapsi hahmottaa ja jäsentää ympäröivää maailmaa.

Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Esikoulussa lasta opetetaan kunnioittamaan luontoa ja huolehtimaan ympäristöstään.

Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Heidän kanssaan harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä etsitään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaiset tavoitteet

Lapsia kannustetaan kehittämään matemaattisia taitojaan toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osa-alueisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.

Lapsi harjoittelee matematiikkaa toiminnallisesti eri aistikanavia käyttäen leikkien, liikkuen, kokeillen ja erilaisten pelien kautta. Lapsi tutustuu peruskäsitteisiin. Toiminta suunnitellaan niin, että lapsi innostuu havainnoimaan lukumääriä ja liittämään ne vastaavaan numeromerkkiin. Erityisesti opetuksessa kiinnitetään huomiota lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen. Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten tason ja tilan hahmottamista. Rakentelun, askartelun ja muovailun avulla lasten geometrinen ajattelu vahvistuu. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat nimeämään niitä. Lapset oppivat suhde- ja sijaintikäsitteitä. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä ja aikajärjestyksiä.

Tavoitteena on, että lapsi kiinnostuu luonnosta omakohtaisten kokemusten ja elämysten avulla. Lapsi oppii tekemään havaintoja kaikilla aisteillaan. Lapsi tutustuu ympäristöönsä retkeilemällä ja seikkailemalla. Hän harjoittelee luonnossa liikkumista ja kiinnostuu tutkimaan luonnon eri ilmiöitä kaikkina vuodenaikoina. Vuodenajat rytmittävät, mitä asioita kulloinkin havainnoimme luonnossa, ympäristössä ja luonnonilmiöissä.

Lapsi oppii arvostamaan luontoa ja huolehtimaan siitä. Hän oppii noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita ja tottuu jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen. Lapsi saa tietoa energiasta: vesi, valo, lämpö, ravinto. Lasten kanssa tehdään pieniä luonnontieteellisiä kokeita, kuten veden eri olomuodot ja ns. tulivuorikoe.

Lapselle selvennetään, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Opetusvälineiden lisäksi voidaan tutkia lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita.

4.3.5 Kasvan ja kehityksen

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteita. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Lapsi on luotu liikkumaan. Hän kokee liikunnan iloa ja saa kokemuksia erilaisista liikuntamuodoista. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Liikunnan kautta lapsi opettelee noudattamaan sääntöjä, odottamaan vuoroaan ja toimimaan yhteistyössä toisten lasten kanssa. Lapsi paikallistaa kehonsa osat ja tietää niiden toimintamahdollisuudet. Hän tiedostaa kehonsa puoliskot ja oppii erottamaan oikean ja vasemman. Lapsi hahmottaa oman kehonsa erilaisissa tiloissa ja tasoissa. Lapsi harjoittelee monipuolisesti perusliikkeitä. Hän oppii liikuntakäsitteitä sekä välineenkäsittelytaitoja. Hän harjoittelee aikaa ja voimaa kuvaavia käsitteitä.

Lapsen terveellisiä ruokatottumuksia tuetaan ja lasta ohjataan hyviin pöytätapoihin. Lapset tutustuvat sekä suomalaiseen että venäläiseen ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen (mm. venäläinen teehetki ja suomalaiset joululeivonnaiset).

Lasta ohjataan huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniastaan. Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan huolehtimalla työn, levon ja virkistykseen välisestä tasapainosta. Kaveruutta ja toisten huomioonottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa. Lasta kannustetaan myös omaehtoiseen liikkumiseen. Esiopetuksessa pyritään välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Työtavoilla voidaan edesauttaa yleisen oppimiskyvyn kehittymistä ja onnistumisen kokemuksia. Lapsuusajan myönteiset kokemukset liikunnasta synnyttävät kipinän koko eliniän kestävälle liikunnan harrastamiselle.

Toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen sekä välttämään väkivaltaa. Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen. Lasten turvallisuuden tunnetta tuetaan ja annetaan valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti arjen tilanteissa. Lasta rohkaistaan hakemaan

aikuisen apua kohdatessaan kiusaamista sekä kertomaan hänelle huolistaan. Retkillä lapsi pääsee harjoittelemaan liikenteessä liikkumisen sääntöjä. Häntä ohjataan turvalliseen toimintaan tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kieleen ja kulttuuriin liittyvät ominaispiirteet

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Koulun opetuskieli on suomi. Opetusta annetaan myös venäjän kielellä tässä opetussuunnitelmassa määriteltävällä tavalla. Venäjän kielellä on keskeinen asema sekä oppiaineena että opetus- ja toimintakielenä.

Kaksikielinen esiopetus

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyksikautta tarjoamalla tavanomaista esiopetusta monipuolisempaa kielikasvatusta. Opetuksessa luodaan motivoivia kielenoppimistilanteita, joilla rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä kehittää lasten kielitietoisuutta. Lasten kaksi- tai monikielistä kieli-identiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Myös monenlaiset kulttuurit, joita tuodaan tietoisesti esiin ja keskusteltavaksi, kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä opetuksessa.

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat oppimiselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan opetuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Pääsääntöisesti nämä lapset ohjataan valmistavaan opetukseen, jos sellaista on saatavilla.

Kaksikielisessä esiopetuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta esiopetuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen opettajan mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin opettaja käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsia kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Myös opetuskieliin liittyviä kulttuureita tuodaan lasten ulottuville. Tavoitteena on valmius jatkaa opiskelua molemmilla kielillä. Tavoite asettaa vaatimuksia oppimisympäristöille ja edellyttää yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän välillä lasten siirtyessä perusopetukseen.

4.5 Suomalais-venäläisen koulun suomen ja venäjän kielen sisällöt ja tavoitteet

4.5.1 Suomi äidinkielenä

Kieli- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen suomi äidinkielenä -opetuksessa vahvistaa lasten tunne-elämää, luovuutta ja itsetuntoa. Näitä taitoja kehitetään eläytymisen, leikin ja leikinomaisen harjoittelun avulla kunkin lapsen omien edellytysten mukaan. Tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto omaan äidinkieleen ja lisätä kielen havainnointia ja tutkimista sekä antaa tarvittavat valmiudet lukemaan ja kirjoittamaan oppimiselle. Lapsen kielelliset taidot kehittyvät ja sanavarasto karttuu vuorovaikutustilanteissa muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Lapsi osallistuu vuorovaikutustilanteisiin sekä puhujana että kuuntelijana. Puhujana lapsi harjoittelee asioiden kertomista ja keskustelemista. Lasta kannustetaan ilmaisemaan sekä ajatuksiaan että tunteitaan puhumalla. Kuuntelijana lapsi harjoittelee toisten lasten ja aikuisten puheen kuuntelemista ja oman vuoron odottamista. Kun lapselle luetaan tarinoita, hän saa aineksia ajatteluunsa, hänen mielikuvituksensa kehittyä ja sanavarasto laajenee.

Toimintaa ohjaa vuosittain laadittava työsuunnitelma.

Tavoitteet:

Lapsi

- harjoittelee ilmaisemaan tunteitaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään puhumalla
- käyttää rohkeasti kieltä: osallistuu keskusteluun ja vastaa kysymyksiin - ilmaisee itseään selkeästi
- kehittyä kuuntelu- ja keskittymistaidoissa
- vastaanottaa ohjeita ja toimii niiden mukaan
- harjaantuu kuuntelemaan toisten puhetta ja ajatuksia
- harjoittelee oikeaa luku- ja kirjoitussuuntaa
- harjoittelee oikeaa kynäotetta
- tutustuu suomalaiseen ja venäläiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

Lapsen

- kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen tuetaan
- kielellinen tietoisuus kehittyä

Lasta

- kannustetaan luovaan kerrontaan

Sisältöalueet:

Kuunteleminen:

- kuuntelu- ja keskittymistaidon kehittäminen
- ohjeiden ymmärtäminen ja niiden mukaan toimiminen
- muistin kehittäminen

Puhuminen ja ilmaisutaito:

- puheen kehittäminen
- ilmaisun kehittäminen
- kielen käyttö ja ilmaisu lapsen arkielämään liittyvissä tilanteissa
- erilaisten tunteiden ilmaiseminen

Lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet:

- riittely, rytmittely, loruilu
- sanavaraston rikastuttaminen

- puheen, lukemisen ja kirjoittamisen yhteys
- äänteiden tunnistaminen ja niiden ääntymispaikka
- alku- ja loppuäänteiden tunnistaminen
- kirjain-äänne-vastaavuuden tunnistaminen
- kirjainten nimeäminen
- luku- ja kirjoitussuunnan harjoittelu
- kynäote
- hienomotoriset harjoitukset
- mallintaminen

Kirjallisuus ja kulttuurintuntemus:

- lastenkirjallisuus
- suomalaiset ja venäläiset sadut, runot ja lorut
- lasten omat tarinat
- pienet näytelmät
- kirjaston käyttö
- perinnekasvatus
- suomalainen ja venäläinen juhlaperinne

4.5.2 Suomi toisena kielenä

Kielen oppimista tukee innostava ja turvallinen ympäristö. Keskeisenä tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus suomen kieltä ja kulttuuria kohtaan. Lapsi tutustuu suomen kielen perustanastoon leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla ja kyselemällä. Hän harjoittelee suomen kieltä järjestetyissä leikinomaisissa tilanteissa. Työtapojen valinnan lähtökohtana on lapsi ja lapsiryhmä. Suomen kielen oppimista tukee vuorovaikutus toisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi oppii selviytymään arkielämän tilanteissa suomen kielellä. Suomi toisena kielenä -opetus tukee oman äidinkielen kehittymisen ohella lapsen toiminnallista kaksikielisyyttä ja monikulttuurista identiteettiä.

Tavoitteet:

Lapsi

- käyttää rohkeasti kieltä: selviytyy luokan tavallisimmista vuorovaikutustilanteista, vastaa kysymyksiin ja pyrkii osallistumaan keskusteluun
- harjaantuu kuuntelemaan toisten puhetta ja ajatuksia
- vastaanottaa ohjeita ja toimii niiden mukaan
- laajentaa passiivista ja aktiivista sanavarastoaan
- tutustuu suomalaiseen tapakulttuuriin
- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

Sisältöalueet:

Kuunteleminen

- kuuntelu- ja keskittymistaidon kehittäminen

- kuullun ymmärtämistehtävät
- ohjeiden ymmärtäminen ja niiden mukaan toimiminen
- muistin kehittäminen

Puhuminen ja ilmaisutaito

- kielen käytön ja ilmaisun harjoittelu arkipäivän tilanteissa
- lapsen elämään liittyvät käsitteet, verbit ja adjektiivit käsitellään aihepiireittäin
- kuullusta kertominen ja keskustelu

Lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet

- riimittely, rytmittely, loruilu
- sanavaraston rikastuttaminen
- puheen, lukemisen ja kirjoittamisen yhteys
- äänteiden tunnistaminen ja niiden ääntymispaikka
- alku- ja loppuäänteiden tunnistaminen
- kirjain-ääne-vastaavuuden tunnistaminen
- kirjainten nimeäminen
- luku- ja kirjoitussuunnan harjoittelu
- kynäote
- hienomotoriset harjoitukset
- mallintaminen

Kirjallisuus ja kulttuurintuntemus

- lastenkirjallisuus
- suomalaiset ja venäläiset sadut, lorut ja runot
- pienet näytelmät
- lasten omat tarinat
- kirjastoon tutustuminen
- suomalaiseen juhlaperinteeseen tutustuminen
- perinnekasvatus

Aihepiirit ja niiden oppisisällöt

Tutustuminen

- tervehdykset, kohteliaisuussanat, toivotukset

Minä, perhe ja koti

- itsestä, perheestä, ystävistä ja kodista kertominen
- kehonosien nimeäminen
- kulkuneuvojen nimeäminen

Omat tunteet

- omista tunteista kertominen
- erilaisten tunnetilojen ilmaiseminen

Terveys

- elintarvikkeiden ja ruokailuun liittyvien toimintojen nimeäminen
- vaatteiden ja pukemiseen liittyvien toimintojen nimeäminen
- liikuntavälineiden ja liikkumiseen liittyvien toimintojen nimeäminen

Luonto

- eläinten nimeäminen
- ajankäsitteet: päivä, viikko, kuukausi
- vuodenajat, vuorokaudenajat ja viikonpäivät
- sää

Koulu ja luokka

- kouluun ja luokkaan liittyvien asioiden nimeäminen

Juhlat

- suomalainen juhlaperinne
- suomalaisen ja venäläisen kulttuurin erot ja yhtäläisyydet

4.5.3 Venäjä äidinkielenä

Äidinkielen opetuksella tuetaan oppilaan ajattelun sekä kielenkäyttötaitojen, itseilmaisun ja viestinnän kehittymistä, sosiaalisten suhteiden ja maailmankuvan muodostumista ja persoonallisuuden ehyttä kasvua. Oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan identiteettiä ja rakentaa pohjaa monikulttuurisuudelle ja toiminnalliselle kaksikielisyydelle.

Tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon oppilaan ikä, kodin kielitilanne, opiskelutottumukset sekä kodin ja muun ympäristön tarjoama tuki äidinkielen kehittymiselle. Opetus lähtee oppilaan kielellisistä valmiuksista ja kulttuurisista kokemuksista. Opetuksessa hyödynnetään vertaisryhmää ja oppilaalle tarjotaan mahdollisimman runsaasti tilaisuuksia kuunnella ja puhua äidinkieltään koulussa. Tavoitteellista äidinkielen opetusta tuetaan kodin ja koulun yhteistyöllä.

Venäjä äidinkielenä opetuksen lähtökohtana on huomioida kunkin lapsen yksilölliset kielelliset valmiudet ja tavoitteena on herättää lapsessa halu oppia kieltä kaikissa eri tilanteissa. Opetus antaa pohjan toimivalle kaksikielisyydelle.

Tavoitteet:

Lapsi

- harjoittelee ilmaisemaan tunteitaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään puhumalla
- käyttää rohkeasti kieltä, osallistuu keskusteluun ja vastaa kysymyksiin - ilmaisee itseään selkeästi
- kehittyy kuuntelu- ja keskittymistaidoissa

- vastaanottaa ohjeita ja toimii niiden mukaan
- harjaantuu kuuntelemaan toisten puhetta ja ajatuksia
- harjoittelee oikeaa luku- ja kirjoitussuuntaa
- harjoittelee oikeaa kynäotetta
- tutustuu suomalaiseen ja venäläiseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen

Lapsen

- kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen tuetaan
- kielellinen tietoisuus kehittyy

Lasta

- kannustetaan luovaan kerrontaan

Sisältöalueet:

Kuunteleminen

- kuuntelu- ja keskittymistaidon kehittäminen
- ohjeiden ymmärtäminen ja niiden mukaan toimiminen
- muistin kehittäminen

Puhuminen ja ilmaisutaito

- puheen kehittäminen
- ilmaisun kehittäminen
- kielen käyttö ja ilmaisu lapsen arkielämään liittyvissä tilanteissa
- erilaisten tunteiden ilmaiseminen

Lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet

- riimittely, rytmittely, loruilu
- sanavaraston rikastuttaminen
- puheen, lukemisen ja kirjoittamisen yhteys
- äänteiden tunnistaminen ja niiden ääntymispaikka
- alku- ja loppuäänteiden tunnistaminen
- kirjain-äänen vastaavuuden tunnistaminen
- kirjainten nimeäminen
- luku- ja kirjoitussuunnan harjoittelu
- kynäote
- hienomotoriset harjoitukset
- mallintaminen

Kirjallisuus ja kulttuurintuntemus:

- lastenkirjallisuus
- suomalaiset ja venäläiset sadut, runot ja lorut
- lasten omat tarinat
- pienet näytelmät
- kirjaston käyttö
- perinnekasvatus
- suomalainen ja venäläinen juhlaperinne

4.5.4 Venäjä vieraana kielenä

Venäjän kielen opetuksen tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus ja luoda positiivinen asenne venäjän kieleen ja kulttuuriin sekä luoda lapselle valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä.

Venäjän kielen opetuksessa korostetaan lapsen aktiivista osallistumista, oivaltamista, innostumista sekä vuorovaikutusta ryhmässä. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen tapa oppia kuulemalla, näkemällä, toistamalla, kyselemällä ja eläytymällä.

Lapsi omaksuu venäjän kieltä käytännön toiminnan kautta. Kielenopetus on aluksi luonteeltaan ohjattua leikinomaista toimintaa. Kommunikaatiovalmiudet kehittyvät kuuntelun, sanojen ja sanontojen toistamisen, ymmärtämisen ja puhumisen kautta. Näitä valmiuksia harjoitellaan päivittäin. Tavoitteena on rohkaista lasta käyttämään venäjän kieltä ja soveltamaan opittuja sanoja ja lauseita käytännössä. Toimintaa ohjaa venäjän kielen käyttö kommunikoinnin ja opetuksen välineenä.

Yleistavoitteena on luoda pohjaa vieraan kielen opiskelulle leikinomaisin keinoin turvallisessa ja innostavassa ilmapiirissä. Pääpaino on puhutussa kielessä, jota pyritään kuuntelemaan ja ymmärtämään ja yksilöllisesti taitojen kehittyessä myös tuottamaan.

Kieltä havainnoidaan ja siihen tutustutaan eri aistikanavia käyttäen. Lapsi omaksuu kieltä ohjatun leikin, laulujen, lorujen ja riimien avulla.

Esiopetuksessa tutustutaan myös pieniin, helppoihin tarinoihin ja satuihin ja niitä käsitellään monin eri tavoin.

Oppisisällöt perustuvat toiminnallisiin, kannustaviin ja hauskoihin toimintoihin, leikkeihin ja tehtäviin. Sanat ja sanonnat opitaan kuuntelemalla, toistamalla ja toimimalla ymmärtämisen mukaan. Mielikuviin ja lapsen omiin kokemuksiin pohjautuva toiminta innostaa lasta toimimaan omien tietojen ja taitojen mukaisesti.

Tavoitteet:

Lapsi

- innostuu venäjän kielestä ja kokee sen mielenkiintoisena
- ymmärtää arkipäivän puhekieltä
- osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti
- uskaltaa käyttää venäjän kieltä
- on innokas oppimaan sanoja ja sanontoja
- tutustuu venäläiseen kulttuuriin, perinteisiin, tapoihin ja juhliin

Sisältöalueet:

Kuunteleminen

- venäjänkielisten äänteiden ja sanojen erottelu ja kuuntelu
- keskittyminen ja toimiminen ohjeiden mukaan
- venäläiset sadut, runot ja lorut
- kielen erilaisten intonaatioiden erottelu

Puhuminen ja ilmaisutaito

- lapsen elämään liittyvät käsitteet, verbit ja adjektiivit
- opittujen sanojen ja sanontojen tuottaminen ja käyttäminen
- opitun kielen soveltaminen eri tilanteissa
- lapsen ja aikuisen vuorovaikutus venäjän kielellä
- tutuista aiheista keskustelu sanatasolla
- ilmaisuharjoitukset

5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Suomalais-venäläisen koulun esiopetuksessa lapsen tuen tarpeisiin vastataan yksilöllisesti pedagogisilla ratkaisuilla mahdollisimman pitkään hänen omassa esiopetusympäristössään. Kukin lasta opettava esikoulun opettaja arvioi jatkuvasti lapsen tilannetta ja edistymistä, mutta omalla esiluokan opettajalla on erityinen vastuu lapsen kokonaistilanteesta. Lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS) laaditaan kaikille lapsille. Tarvittaessa lapselle voidaan laatia yleisen tai tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Nämä suunnitelmat ovat jatkumoa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalle. Tuen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan käytössä olevat resurssit ja hyödynnetään henkilökunnan osaaminen. Ryhmätasolla ryhmän esiopetussuunnitelmaa tehdessä mietitään kunkin lapsiryhmän tarpeet, ja ryhmän suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Kielikoulun vaativamman opetussuunnitelman mukaisesti erityistä painoa laitetaan lapsen kielellisten ja matemaattisten valmiuksien kehittymiselle.

Lapsen oppimissuunnitelmassa tarkennetaan kunkin lapsen tuen saamista: mitä tuetaan, millä keinoin tuetaan ja kuka toteuttaa. Ryhmän toiminnan kannalta on tärkeää tehdä myös suunnitelma ajan käytön suhteen. Myös esiopetusryhmän jakaminen pienempiin ryhmiin edesauttaa erilaisen tuen antamista.

Oppimisen ja esikouluun osallistumisen vaikeuksia ehkäistään käyttämällä monipuolisia tukikeinoja, jotka kirjataan muistiin. Oppimisen tuen tarpeiden seulonnassa hyödynnetään esikoulun opettajien havaintoja sekä erityisopettajien kartoituksia. Käytettävät kartoitukset päätetään yhdessä oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa, ja niistä tiedotetaan huoltajia esikouluvuoden alussa. Opettajien havaintojen ja kartoitusten pohjalta ilmenneisiin tuen tarpeisiin reagoidaan viipymättä järjestämällä lapselle tai lapsiryhmälle tarvittava tuki esikoulun opettajan, esiluokan ohjaajan, erityisopettajan ja tarvittaessa oppilashuollon asiantuntijoiden yhteistyönä.

Opetuksen jatkumon kannalta on tärkeää, että ennen esiopetusta käytössä olleet tukitoimet ja käytänteet tulevat esikoulun opettajien tietoon. Huoltajia pyydetään toimittamaan varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) esikoulun ohjaavalle opettajalle, joka arkistoi suunnitelman Suomalais-venäläisen koulun esikoulun oppilashuollon arkistoon. Tarvittaessa esikoulun ohjaava opettaja on yhteydessä esikoulua edeltävään päivähoitoyksikköön.

Taulukko 1. Tuen tasojen kuvaus

YLEINEN TUKI	TEHOSTETTU TUKI	ERITYINEN TUKI
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (LEOPS), esiopetuksen oppimissuunnitelma yleisen tuen aikana Pedagoginen arvio	Esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Pedagoginen selvitys Mahdolliset asiantuntijalausunnot	Suomalaisvenäläisessä koulussa ei tarjota
Lapsen tuntemukseen perustuva opetuksen eriyttäminen; esim. työskentelyn rytmi ja eteneminen, erilaiset tavat oppia Seulontatietojen hyödyntäminen	Yleisen tuen keinojen tehostaminen Lapsikohtaiset selkeät (kirjatut) tavoitteet, joita jatkuva arviointi tukee Oppilaskohtainen eriyttäminen Esiluokan ohjaajan tuki	
Strukturoidut opetusjärjestelyt; esim. istumajärjestys, toiminnan rakenne, viikko- ja päiväjärjestys Monipuolinen havainnollistaminen Monipuoliset opetusmenetelmät, -välineet ja materiaalit Lapsen yksilöllinen ohjaus ja yhteistyö huoltajien kanssa Joustavat opetusryhmät Työskentelyilmapiiri; avoin, kannustava, turvallinen Yhteistyö lasta opettavien ja ohjaavien aikuisten kesken Osa-aikainen erityisopetus Monialainen yhteistyö	Useita yhtäaikaisia tukimuotoja Monipuoliset, räätälöidyt tukimateriaalit Oppilashuoltohenkilöstön tuki Tehostettu yhteistyö kodin kanssa Koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen tuki	

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Esikoulun opettaja tapaa huoltajat vähintään kaksi kertaa esikouluvuoden aikana. Ensimmäisen tapaaminen pidetään, kun lukukauden alkuun suunnitellut testit ja kartoitukset on pidetty ja esikoulun opettaja on ehtinyt tutustua lapseen. Tapaamisen aikana arvioidaan, miten esikoulu alku on sujunut ja käydään läpi lapsen kartoituksissa saamat tulokset. Samalla kirjataan lapsen esiopetuksen suunnitelma (LEOPS) tai tarvittaessa yleisen tai tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Muussa tapauksessa yleisen tai tehostetun tuen suunnitelma kirjataan, kun tuen tarve ilmenee. Suunnitelmissa mietitään tavoitteita esiopetusvuodelle

ja kirjataan, millä menetelmillä lapsen oppimista tuetaan. Tarvittaessa myös erityisopettaja osallistuu tapaamiseen.

Kartoituksen pohjalta esikoulun opettaja suunnittelee opetuksen lapsen tarpeita vastaavaksi. Oppimissuunnitelmaa laadittaessa esikoulun opettaja/t ja huoltaja mieltivät yhdessä, miten lapsen oppimista tuetaan hänellä olevien vahvuuksien avulla. Mikäli lapsen kehitystasoa ja osaamista arvioidessa todetaan lapsen tarvitsevan paljon tukea usealla eri alueella, esikoulun opettaja keskustelee huoltajien kanssa sekä konsultoi laaja-alaista erityisopettajaa ja laatii pedagogisen arvion. Myös oppilashuollon henkilöstöä (terveydenhoitaja, koulupsykologi tai kuraattori) konsultoidaan. Huoltaja/-t tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Mikäli lapsen tuen tarve edellyttää myös yksilökohtaista oppilashuoltoa, tarvitaan siihen huoltajien suostumus.

Lukuvuoden aikana huoltajille järjestetään tiedotustilaisuuksia esikouluvuoden kulusta ja kartoituksista, joiden tulokset huomioidaan kun arvioidaan, onko lapsella edellytyksiä jatkaa Suomalais-venäläisen koulun perusopetuksessa.

Toiminta nivelvaiheessa

Suomalais-venäläisen koulun esikoulun lapset pääsevät tutustumaan perusopetuksen toiminta- ja oppimisympäristöön esiopetusvuoden aikana osallistumalla koulun ja koululaisten järjestämiin tapahtumiin.

Kun lapsi siirtyy Suomalais-venäläisen koulun esikoulusta 1. luokalle, pyydetään huoltajan lupa siirtää LEOPS:n tiedot perusopetuksen puolelle. Oman koulun esikoulusta siirtyvien lasten osalta esikoulun ohjaava opettaja huolehtii, että opetuksen kannalta olennaiset tiedot siirtyvät tulevalle luokanopettajalle. Muista esikouluista tulevien lapsien huoltajia pyydetään toimittamaan opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot (LEOPS, todistukset tms.) apulaisrehtorille.

Huoltajille tiedotetaan opetuksesta kotisivuilla, Wilman kautta ja tiedotustilaisuudessa. Lapsille ja huoltajille järjestetään tutustumismahdollisuus kouluun toukokuussa. 1.lk:n vanhempainilta järjestetään alkusyksystä ja yksilölliset huoltajan ja lapsen tapaamiset pidetään myöhemmin lukuvuoden aikana.

Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa helpottaa se, että Suomalais-venäläinen koulu on yhtenäiskoulu.

5.3 Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatukseen ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osaaikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

Suomalais-venäläisessä koulun esikoulussa yleinen tuki on ensisijaisesti esikoulun opettajan antamaa koko opetusryhmää hyödyttävää ja ennaltaehkäisevää tukea tai väliaikaista lapsikohtaista tukea. Pääpaino on

eriyttämisessä, joustavissa ryhmittelyissä sekä fyysisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muokkaamisessa sellaiseksi, että se kannustaa yrittämään ja vahvistaa lapsen luottamusta omiin kykyihinsä. Lasten yhteistoiminnallista oppimista hyödynnetään monipuolisesti. Lapsen saamaan yleiseen tukeen voi liittyä myös yhteistyötä erityisopettajan ja oppilashuoltohenkilöiden kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen aloittamisesta ilmoitetaan huoltajille. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus tulla keskustelemaan opettajan kanssa oppimisen tai esikoulun käynnin tuen tarpeista ja suunnittelemaan yhdessä tuen järjestämistä. Lapsi osallistuu kehitystasonsa mukaisella tavalla tukitoimien suunnitteluun ja tavoitteiden asetteluun.

Tavoitteiden tulee olla niin konkreettisia, että niiden saavuttamista voidaan arvioida. Yleisen tuen tukitoimet voidaan kirjata oppimissuunnitelmaan.

5.4 Tehostettu tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tukea annetaan niin kauan kun lapsi sitä tarvitsee.

Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, oppimissuunnitelma päivitetään vastaamaan uutta tilannetta.

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arvioissa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on

varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, niitä hyödynnetään huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Laatumiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Suomalais-venäläisen koulun esikoulussa esikoulun opettaja aloittaa oppimissuunnitelman laatimisen välittömästi, kun päätös tehostetun tuen aloittamisesta on tehty. Hänen vastuullaan on huolehtia siitä, että tehostetun tuen lapsella on voimassa oleva oppimissuunnitelma sekä siitä, että oppimissuunnitelmaa laadittaessa se täytetään tarvittavilta osin ja riittävän monipuolisesti. Esikoulun opettaja vastaa suunnitelman sisältämien tavoitteiden seurannasta. Tavoitteiden tulee olla niin konkreettisia, että niiden saavuttamista voidaan arvioida.

Oppimissuunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen, kaikkien oppilasta opettavien opettajien, huoltajien sekä mahdollisten oppilashuoltohenkilöiden kanssa. Erityisopettaja osallistuu suunnitelman laatimiseen konsultoiden omalla erityisosaamisellaan sekä niiltä osin, joilta hän itse osallistuu tuen toteuttamiseen. Lapsi osallistuu ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti oppimissuunnitelman laatimiseen. Hänelle kerrotaan, mistä oppimissuunnitelmassa on kysymys ja mitä se sisältää. Lapsen ja huoltajan kanssa sovitaan vastuualueet, joista heidän on huolehdittava. Näin lisätään lapsen ja huoltajien osallisuutta ja vastuuta lapsen esikoulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Oppimissuunnitelman laatimiseen liittyvien tapaamisten järjestämisestä vastaa esikoulun opettaja.

Kun oppimissuunnitelma on kirjattu, esikoulun opettaja varmistaa, että kaikki lasta opettavat opettajat ovat tietoisia sovituista tukitoimista niiltä osin kuin se vaikuttaa heidän työtehtäviinsä.

Apulaisrehtori vastaa, että tehostetun tuen oppimissuunnitelma valmistuu kohtuullisessa ajassa, ja esikoulun ohjaava opettaja arkistoi suunnitelman Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollon arkistoon. Huoltajalle toimitetaan oppimissuunnitelman kopio.

Oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumista seurataan suunnitellusti lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa kuitenkin vähintään kerran esikouluvuoden aikana. Ennen oppimissuunnitelman arviointia esikoulun opettaja kokoaa kaikilta lasta opettavilta opettajilta tiedot lapsen edistymisestä kokonaiskuvan saamiseksi. Esikoulun opettaja kirjaa seurantatiedot oppimissuunnitelman päivittämisen tueksi. Oppimissuunnitelman toteutumisen arvioinnissa huomioidaan niin koulun, kodin kuin lapsenkin näkökulma. Esikoulun opettaja välittää muille lasta opettaville opettajille tiedon mahdollisista seurannassa päätetyistä muutoksista. Oppimissuunnitelma on päivitettävä aina tuen tarpeen tai järjestämisen muuttuessa oleellisesti.

Esikoulun ohjaava opettaja huolehtii, että opetuksen järjestämistä koskevat tiedot siirtyvät koulun sisällä 1. luokan opettajalle. Mikäli lapsi ei jatka Suomalais-venäläisessä koulussa, esikoulun ohjaava opettaja huolehtii, että opetuksen järjestämisen kannalta olennainen tieto siirtyy vastaanottavaan kouluun. Muut tiedot siirretään huoltajan luvalla.

5.5 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. **Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa**

perusopetuslain 17 § (642/2010) tarkoittamaa erityistä tukea. Koulu tekee tarvittaessa pedagogisen selvityksen ja on yhteistyössä sen koulun kanssa, johon erityisen tuen tarpeessa oleva oppilas siirtyy. Oppilaan vastaanottava kunta tekee erityisen tuen päätöksen.

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen oppimisen eteneminen
- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Suomalais-venäläisen koulun esikoulussa esikoulun opettaja aloittaa pedagogisen selvityksen laatimisen. Hän laatii yhdessä erityisopettajan ja muiden lasta opettavien opettajien kanssa kirjallisen selvityksen lapsen kokonaistilanteesta ja oppimisen etenemisestä. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta aiemmin laadittuja pedagogisia asiakirjoja. Lapselle annettu tuki ja lapsen kokonaistilanne käsitellään yhdessä vähintään yhden oppilashuoltohenkilön kanssa. Ensisijaisesti konsultoidaan sitä oppilashuollon ammattihenkilöä, joka parhaiten tuntee kyseessä olevan oppilaan.

Oppimiseen kuuluvia asioita käsitellään psykologin kanssa, koulunkäyntiin liittyviä asioita kuraattorin kanssa ja terveydentilaan liittyviä asioita terveydenhoitajan kanssa. Henkilökohtaisen kontaktin puuttuessa oppilashuollon ammattihenkilö muodostaa näkemyksensä yleisellä tasolla asiantuntemukseensa perustuen, kun hänelle on selostettu lapsen kokonaistilanne, annettu tuki sekä opettajien näkemys tuen tarpeista jatkossa. Nämä selvitykset kirjataan pedagogiseen selvitykseen ja niiden pohjalta muodostetaan näkemys lapsen tarvitsemasta tuen tasosta.

Mikäli oppilashuoltohenkilöt ovat työskennelleet lapsen kanssa, he kirjaavat pedagogiseen selvitykseen havaintoihinsa perustuvan arvion lapsen oppimiseen ja esikoulun käyntiin liittyvistä valmiuksista ja tuen tarpeista. Huoltajan luvalla pedagogiseen selvitykseen voi tarvittaessa liittää muita asiantuntijalausuntoja.

Lausuntojen tehtävänä on antaa lisätietoa lapsen oppimisen ja esikoulun käynnin vaikeuksista ja kuntoutuksellisista tarpeista.

Lapsen ja hänen huoltajiensa näkemykset lapsen kokonaistilanteesta, vahvuuksista ja kiinnostuksen kohteista sekä tuen tarpeista kirjataan pedagogiseen selvitykseen. Huoltajille annetaan mahdollisuus perehtyä asiakirjaan, minkä jälkeen heitä kuullaan. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan perehtymiseen varattu ajanjakso, lopullisen kuulemisen ajankohta, kuulemiseen osallistuneet henkilöt ja huoltajien kommentit liittyen opettajien esittämään tarvittavaan tuen tasoon ja muotoihin. Kuulemistilaisuudessa on käytössä pedagoginen selvitys ja mahdolliset asiantuntijalausunnat, joihin kuuleminen pohjautuu. Suomalais-venäläisen koulun esikoulussa kuulemisesta vastaa rehtori.

Opetuksen ja tuen järjestämisen paikka määritellään oppilaan kotikunnan erityisen tuen päätöksistä vastaavassa virastossa.

Apulaisrehtori vastaa pedagogisen selvityksen valmistumisesta kohtuullisessa ajassa.

Rehtori toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdolliset pedagogiseen selvitykseen kuuluvat liitteet lapsen kotikunnan erityisen tuen päätöksistä vastaavaan virastoon.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida muuten antaa. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Suomalais-venäläinen koulu ei tarjoa perusopetuslain (642/2010) 17 § tarkoittamaa pidennettyä oppivelvollisuutta.

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan huoltajille, ja osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja esikoulun käynnille sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Suomalais-venäläisen koulun esikoulussa osa-aikaista erityisopetusta annetaan yleisen ja tehostetun tuen aikana. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan lapsen aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä lapsen tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja keinot.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tarpeen arvioinnissa hyödynnetään esikoulun opettajien havaintoja sekä erityisopettajien kartoituksia. Esikoulun opettajien havaintojen ja erityisopettajien kartoitusten pohjalta ilmenneisiin tuen tarpeisiin reagoidaan viipymättä järjestämällä lapselle tai lapsiryhmälle osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaisen erityisopetuksen kohdentamisessa voidaan hyödyntää myös oppilashuollon asiantuntijoiden näkemystä.

Laaja-alainen erityisopettaja voi toimia samanaikaisopettajana lapsen omassa esiluokassa tai järjestää opetuksen erillisessä tilassa pienryhmä- tai yksilöopetuksena.

Osa-aikaisesta erityisopetuksesta tiedotetaan suomalais-venäläisen koulun kotisivuilla ja vanhempainilloissa, ja suunnitelmallisesti toteutettavasta osa-aikaisesta erityisopetuksesta sovitaan yhdessä huoltajan kanssa.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

Esiluokan ohjaajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Ohjaajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Esikoulun opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Esiluokan ohjaaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja ohjaajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät

perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Suomalais-venäläisen koulun rehtori päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa.

6. Oppilashuolto

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus.

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa.

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

6.2 Oppilashuoltoryhmät

Suomalais-venäläisen koulun ja Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun johtokunnat hyväksyvät yhteisen moniammatillisen oppilashuollon ohjausryhmän kokoonpanon. Rehtori asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Suomalais-venäläisen koulun ja Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun yhteinen oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa rehtorin nimeämä edustaja. Rehtori päättää ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Ryhmään kuuluu opettajien ja oppilashuollon työntekijöiden lisäksi oppilaiden ja huoltajien edustajia. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokooa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

6.3 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksilökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

6.4 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Yksilökohtaisen moniammatillisen asiantuntijaryhmän kokoaminen Suomalais-venäläisen koulun esikoulussa

Henkilö, joka näkee tarpeen moniammatillisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen, keskustelelee asiasta ensin huoltajan kanssa. Selvitetään, onko esille tullut asia uusi vai onko esikoulussa käynnistetty jo tukitoimia. Selvityksessä auttavat esikoulun ohjaava opettaja, opettajat ja oppilashuollon henkilöt. Jos esikoulu koulu päättää perustaa uuden yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän, toimitaan seuraavasti:

- 1) Sovitaan, kuka ottaa esikoulusta yhteyttä huoltajaan ja ehdottaa yksilöllisen asiantuntijaryhmän kokoamista ja ensimmäistä kokoontumista. Huoltajan kanssa sovitaan, keitä ensimmäisessä tapaamisessa on paikalla.

- 2) Ensimmäisessä tapaamisessa pyydetään huoltajalta kirjallisesti lupa asiantuntijaryhmän perustamiselle ja lukuoikeudet oppilashuoltorekisteriin. Lukuoikeuksia pyydetessä mietitään opetuksen järjestämiseen liittyviä tarpeita. Huoltajan kanssa mietitään yhdessä, keitä ryhmässä on hyvä olla mukana ja kenelle tietoa annetaan.
- 3) Tapaamisessa valitaan ryhmälle vastuuhenkilö, joka huolehtii siitä, että kirjaus tehdään oppilashuoltorekisteriin lainmukaisesti ja salassapitosäännökset huomioiden.
- 4) Sähköisen rekisterin puuttuessa kirjaus tehdään käsin. Kirjataan niukasti vain olennaiset, kokouksessa käsitellyt asiat. Käsin kirjatut lomakkeet laitetaan muovitaskuun, jonka kansilehtenä on Lukuoikeudetlomake. Yksilökohtaisen oppilashuollon vastuuhenkilö toimittaa asiakirjan Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollon arkistoon.
- 5) Oppilashuoltorekisterin kirjaukset ovat salassa pidettäviä. Oppilashuoltorekisteriin voidaan kirjata, että lapsella on oppimissuunnitelma. Vastaavasti oppimissuunnitelmaan voidaan kirjata, että lapsella on yksilökohtainen oppilashuolto.
- 6) Huoltajalla on oikeus saada kopio oppilashuoltorekisterin kirjauksista.
- 7) Jos lapsen asia tulee saattaa opettajien tietoon tai se vaatii koulunkäynnin tukemista tai opetusjärjestelyjä, opettajille tiedottamisesta sovitaan huoltajien kanssa.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Terveystieteiden henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.

Oppilashuoltosuunnitelmat

Suomalais-venäläisessä koulussa oppilashuoltoa ohjaa kaksi suunnitelmaa, jotka on laadittu moniammatillisessa yhteistyössä:

- koulun opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, joka päivitetään vuosittain osana lukuvuosisuunnitelmaa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset on otettu huomioon opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevassa osuudessa sekä koulukohtaisessa oppilashuoltosuunnitelmassa.

Oppilashuoltosuunnitelma julkaistaan koulun kotisivuilla.

LIITE: Kaavio Suomalais-venäläisen koulun oppilashuollosta

